De Geschillenkamer

Oordeel 2026-12 van 3 maart 2026

Zaak 2024-0029

Indienster klacht:	[...] vertegenwoordigd door [...]
Verweerster:	Mater Dei Brasschaat

Vlaams Mensenrechten Instituut

Inhoud

Procedure 3
Feiten 4
Standpunt indienster klacht 5
Standpunt verweerster 7
Beoordeling door de Geschillenkamer 11
I. Ontvankelijkheid van de klacht 11
II. Weigering van redelijke aanpassingen 12
A. Algemene beginselen 12
B. Draagwijdte van de gevraagde aanpassing 14
C. Redelijke aanpassing 15
D. Onevenredige belasting 16
E. Procedure voor redelijke aanpassingen 18
1. Procedurele tekortkoming niet aannemelijk gemaakt 18
2. Aangevoerde specifieke tekortkomingen 19
III. Intimidatie op grond van handicap 21
A. Algemene beginselen 21
B. Intimidatie niet aannemelijk gemaakt 22
Oordeel van de Geschillenkamer 23

De Geschillenkamer, samengesteld uit voorzitter Koen Lemmens, bijzitter Eva Brems en bijzitter Marie Spinoy, en bijgestaan door griffier Dorien Geeroms, spreekt het volgende oordeel uit:

Procedure

De Geschillenkamer heeft de klacht ontvangen op 3 september 2024.

De fase van het uitwisselen van standpunten en overtuigingsstukken werd afgerond op 10 december 2024. De Geschillenkamer ontving volgende stukken:

- het standpunt van de verweerster van 11 oktober 2024
- het antwoord van de indienster van de klacht van 11 november 2024
- het laatste antwoord van de verweerster van 10 december 2024.

De Geschillenkamer behandelde de zaak tijdens een hoorzitting op 23 januari 2025. Op de hoorzitting waren beide partijen aanwezig. De indienster was aanwezig samen met haar moeder die haar vertegenwoordigde. De verweerster werd vertegenwoordigd door twee medewerkers van de school, een vertegenwoordiger van het schoolbestuur en meester D. Geens voor meester J. Hendrickx.

Tijdens de hoorzitting vroeg de Geschillenkamer over een aantal aspecten bijkomende informatie op bij de verweerster overeenkomst artikel 19 van het Besluit samenstelling en procedure Geschillenkamer.

De verweerster heeft de gevraagde informatie op 30 januari 2025 bezorgd. De indienster van de klacht heeft op 6 februari 2025 een reactie bezorgd.

Een klacht wordt pas doorgestuurd naar de Geschillenkamer nadat een (poging tot) bemiddeling is doorlopen bij de afdeling Eerstelijnsdienst en Bemiddeling van het Vlaams Mensenrechteninstituut.[1] Omwille van de vertrouwelijkheid van

[1] Art. 13, § 5 VMRI-decreet.

de bemiddeling mag de Geschillenkamer niet geïnformeerd worden over wat er zich tijdens de bemiddeling heeft afgespeeld.[2]

De Geschillenkamer beslist om een passage uit het antwoord van de indienster van de klacht (op pagina 4) en een passage uit het standpunt van de verweerster (op pagina 12) uit het dossier te weren omdat deze passages inhoudelijk over de bemiddelingspoging gaan.

De school verzoekt geanonimiseerd te worden in het oordeel. Volgens de school zou zij reputatieschade lijden omdat uit het oordeel zou blijken dat zij geen overeenstemming kon bereiken met de indienster van de klacht.

De decreetgever heeft bepaald dat de anonimisering van betrokken rechtspersonen slechts uitzonderlijk kan gebeuren.[3] De school toont niet aan dat haar beweerde reputatieschade verschilt van de algemene gevolgen voor iedere andere rechtspersoon die bij naam wordt genoemd in een oordeel. Het toestaan van anonimisering op grond van een algemene bezorgdheid over mogelijke reputatieschade zou de regel van de openbaarheid, vooropgesteld door de decreetgever, uithollen. De Geschillenkamer wijst het verzoek om anonimisering dan ook af.

Feiten

De indienster van de klacht startte in schooljaar 2019-2020 in het tweede jaar van de secundaire school Mater Dei in Brasschaat, de verweerster in deze zaak. Bij haar inschrijving gaf ze aan dat ze dysorthografie en dyscalculie heeft. Dysorthografie uit zich in moeilijkheden bij het spellen van woorden terwijl dyscalculie zorgt voor problemen bij rekenen. De school heeft toen een begeleidingsplan met aanpassingen voor haar opgesteld.

Vanaf het derde jaar (schooljaar 2020-2021) volgde de indienster de studierichting Handel TSO. De school stelde elk jaar een begeleidingsplan op voor de indienster.

[2] Art. 13, § 4 VMRI-decreet.
[3] Art. 16, § 6, laatste lid, VMRI-decreet.

Volgens de indienster weigerde de school haar in haar vijfde en zesde jaar (schooljaren 2022-2023 en 2023-2024) redelijke aanpassingen te geven voor het vak Duits door haar niet toe te staan voorlees- en spellingssoftware te gebruiken voor dit vak. Ook heeft de school volgens haar bepaalde afgesproken aanpassingen niet uitgevoerd.

Zowel in het vijfde als het zesde jaar werd de indienster van de klacht gedelibereerd voor het vak Duits. Ze behaalde haar diploma secundair onderwijs in de studierichting Handel TSO op 30 juni 2024.

De klacht werd op 3 september 2024 aan de Geschillenkamer bezorgd.

Standpunt indienster klacht

Volgens de indienster van de klacht weigerde de school haar redelijke aanpassingen voor het vak Duits in de schooljaren 2022-2023 en 2023-2024. Ze stelt daarnaast dat de school de procedurele vereisten voor redelijke aanpassingen niet heeft nageleefd. Ten slotte heeft de school haar volgens haar geïntimideerd als leerling met een handicap.

De indienster stelt dat de school redelijke aanpassingen weigerde door haar niet toe te staan voorlees- en spellingssoftware, bijvoorbeeld het programma ‘Sprint’, te gebruiken bij het vak Duits. Ze wijst erop dat de verplichting om redelijke aanpassingen te bieden in de antidiscriminatiewetgeving en in artikels 2, 5 en 24 van het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap en artikel 22*ter* van de Grondwet verankerd is.

Volgens de indienster blijkt de doeltreffendheid van de aanpassing uit het feit dat ze de software voor de overige taalvakken, Frans en Engels, wel mocht gebruiken, met een positieve impact op haar resultaten. Zo had ze voor Frans, in tegenstelling tot voor Duits, geen bijles meer nodig. De doeltreffendheid van de aanpassing blijkt ook uit het feit dat haar mondelinge toetsen veel beter verliepen dan haar schriftelijke toetsen. Ze beschikte dus wel over voldoende woordenschat maar kon die door haar handicap niet juist schrijven. De indienster stelt dat ook het “Prodia Protocol lees- en spellingproblemen met

dyslexie", waarop de school steunt, dit soort software als compenserende maatregel voorstelt voor leerlingen met dyslexie. Aangezien een taalproblematiek zich in alle taalvakken voordoet, was de aanpassing ook voor Duits noodzakelijk. De beperkte vooruitgang die ze maakte in Duits zonder de aanpassing kostte haar veel moeite.

De gevraagde aanpassing kon ook geen onevenredige belasting vormen. Ten eerste is de software gratis. Haar moeder heeft die geïnstalleerd en het nodige gedaan zodat zij ermee kon werken. Ten tweede maakt een gevraagde aanpassing ofwel voor alle taalvakken ofwel voor geen enkel taalvak een onevenredige belasting uit. De school kan dus geen onevenredige belasting inroepen aangezien het gebruik van de software voor de andere taalvakken wel toegestaan was.

Ten derde klopt het volgens haar niet dat de gevraagde aanpassing de finaliteit van de studierichting in het gedrang zou brengen. Duits is niet opgenomen bij de eindtermen voor TSO. Dat Duits een richtingspecifiek vak is, is een keuze van de school en staat volledig los van het recht op redelijke aanpassingen. Deze keuze stelt de school niet vrij van haar verplichtingen voor redelijke aanpassingen. Het is ook niet zo dat de aanpassing zou neerkomen op een dispensatie voor Duits. Ze wijst erop dat een hogeschool de gevraagde voorleessoftware wel toelaat bij alle taalvakken in de relevante vervolgopleiding. Dezelfde aanpassing kon dus de finaliteit van de studierichting Handel in het secundair onderwijs niet in het gedrang brengen.

Het leerplan Duits van de school geeft ook aan dat hulpmiddelen zoals een woordenboek en een tekstverwerkingsprogramma meestal zijn toegestaan, terwijl zij die hulpmiddelen niet mocht gebruiken bij Duits. De school heeft dus volgens de indienster het eigen leerplan niet nageleefd.

Volgens de indienster heeft de school zich ook niet correct opgesteld in de procedure voor redelijke aanpassingen. Ze geeft aan dat haar moeder in de schooljaren 2020-2021, 2021-2022, 2022-2023 en 2023-2024 telkens vragende partij was om de ondersteunende maatregelen in haar begeleidingsplan uit te breiden. Haar moeder heeft steeds geprobeerd vanuit een verbindende houding tot dialoog te komen, maar de school weigerde te luisteren en de juiste maatregelen toe te passen. In 2021-2022 heeft de school volgens haar eenzijdig

het begeleidingsplan volledig stopgezet en verkeerdelijk gesteld dat dit op vraag van haar moeder was.

In het schooljaar 2023-2024 heeft haar moeder ook advies gevraagd aan verschillende instanties, waaronder het CLB, de onderwijskoepel en het lokaal overlegplatform. Uit deze adviezen bleek volgens haar dat de school onvoldoende maatregelen nam. In november 2023 is de school rechtstreeks met de indienster in gesprek gegaan, zonder daarover eerst met haar moeder te overleggen. Haar moeder had haar bewust niet betrokken in de gesprekken met de school, om haar verstandhouding met de leerkrachten niet te beïnvloeden. Een nieuw gesprek tussen haar moeder en de school, in december 2023, verliep vervolgens in een vijandige sfeer. De school stond ook niet toe dat de logopediste van de leerlinge aanwezig was tijdens dit gesprek, ook al had haar moeder dat gevraagd.

Hoewel de school vindt dat ze voldoende ondersteunende maatregelen heeft voorzien, zijn volgens de indienster zelfs de voorziene maatregelen niet consequent toegepast. Als voorbeeld daarvan verwijst ze naar toetsen voor Duits waar de leerkracht Duits de aanpassing dat zij een half punt zou krijgen voor fonetisch juist geschreven woorden naar eigen goeddunken toepaste.

De indienster stelt ten slotte dat zij zich geïntimideerd voelde op school. Het gesprek met de school in november 2023 verliep in een vijandige sfeer en de leerlinge voelde zich er erg ongemakkelijk bij. Ze had het gevoel dat de school wilde benadrukken dat ze iets fout had gedaan en harder moest werken. Tijdens het vijfde en zesde jaar voelde ze zich bovendien niet correct behandeld door de vakleerkracht Duits.

Standpunt verweerster

Volgens de school is de klacht niet ontvankelijk, omdat ze kennelijk tergend is. De school heeft verschillende instanties, waaronder het CLB, betrokken in het schooltraject van de indienster van de klacht. Hun feedback bevestigde dat de school correct heeft gehandeld. De moeder van de leerlinge weigerde echter om adviezen en uitspraken in het voordeel van de school te aanvaarden. De school had ook de indruk dat de discriminatieklacht bij de Geschillenkamer bedoeld was als drukkingsmiddel voor een gunstige beslissing van de

delibererende klassenraad. De klacht werd immers één week voor de deliberatie in het zesde jaar ingediend bij de Geschillenkamer.

De school stelt dat er geen sprake is van een discriminatie op basis van handicap. De school benadrukt dat zij een school is met extra aandacht voor zorg en met relatief veel leerlingen met dyslexie, dysorthografie of dyscalculie (17,5% van de leerlingen in de bovenbouw). Leerlingen met een dergelijke problematiek hebben op de school niet minder slaagkansen dan anderen.

De indienster van de klacht stelt volgens de school de feiten over het gebruik van de spellings- en voorleessoftware verkeerd voor. De indienster mocht bij de drie taalvakken, Duits, Engels en Frans, spellingssoftware gebruiken, alleen niet voor alle onderdelen van het vak. Bij schrijfvaardigheid voor de drie taalvakken was spellingssoftware wel toegelaten (en zelfs verwacht), maar bij evaluaties van woordenschat niet. Wel mocht spellingssoftware in het vijfde en zesde jaar minder vaak worden gebruikt bij Duits dan bij Frans en Engels om drie redenen.

Ten eerste zitten leerlingen in verschillende fasen van het leerproces voor de drie taalvakken. Omwille van de veel beperktere voorkennis bij Duits in het vijfde jaar, ligt de focus daar op basisdoelen, waaronder het aanleren van woordenschat. Ten tweede hebben de verschillende maatregelen bij Duits te maken met de transparantie van de taal: Frans en Engels zijn niet-transparante talen, Duits is een transparante taal. Ten derde komt schrijfvaardigheid, waarbij voor alle vakken wel spellingssoftware is toegestaan, vaker aan bod bij Engels en Frans dan bij Duits.

Als de school had toegestaan steeds spellingssoftware te gebruiken bij Duits, dan was dit volgens haar neergekomen op een dispensatie voor het vak. Het zou het onmogelijk hebben gemaakt om alle leerplandoelen te evalueren en het leerproces van de leerlinge hebben doen stagneren. Omdat de taalvakken richtingspecifiek zijn in de studierichting Handel, zouden dispenserende maatregelen voor Duits ook de finaliteit van de studierichting in het gedrang hebben gebracht.[4] De school verwijst hierbij naar een eerder oordeel van de Geschillenkamer, als een vergelijkbare zaak in het hoger onderwijs waarin geen discriminatie werd vastgesteld.[5] Volgens de school gaat het net als in die

[4] Artikel 3-12/2° Codex Secundair Onderwijs Deel 2.
[5] Zie Oordeel 2024-3 van 26 juli 2024.

eerdere zaak over taalvakken die tot het domeinspecifieke gedeelte van de studierichting behoren; en heeft de school net als in die eerdere zaak wel andere, compenserende aanpassingen geboden. De school stelt dat uit het contact van de indienster met een hogeschool enkel blijkt dat deze gelijkaardige aanpassingen aanbiedt als de school.

De beoordeling van het leerplan, vervolgens, is volgens de school een bevoegdheid van de onderwijsinspectie en niet van het Vlaams Mensenrechteninstituut. Bovendien interpreteert de indienster het leerplan niet correct. Zij verwart de hulpmiddelen beschreven in het leerplan om het leerproces van alle leerlingen te ondersteunen met maatregelen voor leerlingen met een leerstoornis. Het leerplan bepaalt ook niet dat alle vermelde hulpmiddelen steeds mogen worden gebruikt. Dat is bijvoorbeeld niet zo voor een toets woordenschat.

De school heeft de indienster wel voldoende andere redelijke aanpassingen geboden. De school stelt dat stimulerende, remediërende en compenserende maatregelen volstonden om de indienster dezelfde kansen te bieden als andere leerlingen om zelfstandig de doelstellingen van het gemeenschappelijke curriculum te halen. De school handelde daarmee in overeenstemming met het “Prodia Protocol lees- en spellingproblemen met dyslexie”. Ze paste zo ook een andere compenserende maatregel toe bij woordenschatevaluaties voor de taalvakken: voor woorden die fonetisch juist geschreven waren, werd toch de helft van de punten toegekend.

De school wijst er daarnaast op dat de indienster van de klacht de maatregelen uit haar eigen begeleidingsplan niet steeds naleefde, waardoor die aanpassingen niet optimaal konden doorwerken. Zo was afgesproken dat de indienster voor elke toets bij Duits een schriftelijke voorbereiding zou afgeven. Op die manier kon de leerkracht nagaan hoe ze zich had voorbereid en eventueel bijsturen. De indienster gaf echter meermaals geen of een onvolledige voorbereiding af. Ze diende ook geen enkel document in van haar bijlessen Duits, en de bijlesleerkracht Duits nam geen contact op met de vakleerkracht, ondanks herhaalde vragen van de school om dit te doen.

Ten slotte stelt de school dat de lagere punten van de indienster voor Duits niet het gevolg waren van een gebrek aan spellingssoftware. De indienster had vooral punten verloren door andere tekortkomingen. De leerlinge beheerste de

woordenschat vooral onvoldoende. De leerlinge vertoonde daarnaast soms een gebrek aan grammaticaal inzicht.

De school stelt dat ze de procedurele vereisten voor redelijke aanpassingen heeft nageleefd. Van bij de inschrijving heeft de school heel wat redelijke aanpassingen voor dyscalculie en dysorthografie toegepast. Elk schooljaar had de indienster een begeleidingsplan met maatregelen voor dyscalculie en dysorthografie dat ook steeds waar nodig werd bijgesteld na overleg en observatie tijdens het schooljaar. De school betwist dat ze het begeleidingsplan in 2021-2022 wilde stopzetten. De moeder van de indienster kreeg steeds de kans om feedback te geven en haar voorstellen werden steeds grondig bekeken. Een aantal voorstellen van haar werden opgenomen in het begeleidingsplan. De vakleerkrachten voegden nog een aantal andere maatregelen toe. De school heeft dus wel heel wat aanpassingen toegepast, alleen heeft ze niet alle aanpassingen overgenomen die de moeder voorstelde.

De school stelt dat haar medewerkers in elk gesprek met de moeder van de indienster de sereniteit en constructiviteit bewaakten. Van zodra er tussen hen geen overeenstemming meer kon gevonden worden, heeft de school steeds opengestaan voor input van het CLB, het schoolbestuur, de pedagogische begeleidingsdienst en de onderwijsinspectie. In tegenstelling tot wat de indienster beweert, heeft geen enkele instantie gesteld dat de school is tekortgeschoten bij de ondersteuning van de leerlinge.

De school heeft bijna steeds gehoor gegeven aan de vraag van de moeder van de indienster om de gesprekken met haar en niet met de indienster zelf te voeren. Het werkte echter belemmerend en stond haaks op de schoolvisie op leerlingenparticipatie dat de school niet in dialoog kon gaan met de leerlinge, die op dat moment al bijna meerderjarig was, over de maatregelen voor haar onderwijstraject. De school betwist verder dat ze de moeder van de indienster in december 2023 heeft verboden om de logopediste van de indienster mee te brengen naar gesprekken op de school. Het is gebruikelijk dat externen op vraag van de ouders of de school aansluiten. In de aanloop van het gesprek op 6 december 2023 had de school wel aan de moeder van de leerlinge aangegeven te willen inzetten op het herstellen van het vertrouwen tussen school en ouders. De school had ook aangegeven dat het opnieuw bekijken van de voorgestelde maatregelen met de logopediste in dat stadium niet aan de

orde was. Toch veronderstelde de school dat de logopediste aanwezig zou zijn op het gesprek, omdat de moeder van de leerlinge dit zo had aangekondigd.

Volgens de school is er ook geen sprake van intimidatie. Bij het gesprek dat de school met de indienster had in november 2023, heeft zij een constructieve en serene sfeer nagestreefd. In antwoord op de stelling van de leerlinge dat ze zich niet correct behandeld voelde door de vakleerkracht Duits, geeft de school aan dat de leerlinge net extra feedback en begeleiding heeft ontvangen om haar te ondersteunen in haar leerproces.

Beoordeling door de Geschillenkamer

De indienster van de klacht stelt dat Mater Dei Brasschaat haar redelijke aanpassingen heeft geweigerd door haar niet toe te staan ondersteunende software te gebruiken bij het vak Duits. Volgens haar heeft de school de procedurele vereisten voor redelijke aanpassingen niet nageleefd. Ten slotte stelt ze dat de school haar heeft geïntimideerd op grond van haar handicap.

De Geschillenkamer beoordeelt eerst of de klacht ontvankelijk is en ze deze dus kan onderzoeken (I). Ze gaat vervolgens na of er sprake is een weigering van redelijke aanpassingen (II) of van intimidatie op grond van handicap (III).

Voorafgaand wenst de Geschillenkamer eraan te herinneren dat zij enkel bevoegd is om op niet-bindende wijze te beoordelen of er sprake is van een discriminatie in de zin van het Gelijkekansendecreet en het Decreet evenredige arbeidsparticipatie.[6] Zij is dus niet bevoegd om te toetsen of de school haar leerplan heeft nageleefd en kan zich over dit punt van de klacht dus niet uitspreken.

I. Ontvankelijkheid van de klacht

Een klacht is niet ontvankelijk wanneer zij “kennelijk roekeloos of tergend is”.[7]

[6] Artikel 13, §1 en 3 en artikel 14 VMRI-decreet.
[7] Artikel 13, §3, 3° VMRI-decreet.

Volgens de school is de ingediende klacht kennelijk tergend omdat verschillende instanties al hebben bevestigd dat de school correct heeft gehandeld. Ook blijkt volgens de school uit de timing van de indiening van de klacht bij de Geschillenkamer dat de klacht als drukkingsmiddel voor een gunstige deliberatie was bedoeld.

De Geschillenkamer stelt vast dat de aangevoerde discriminatie binnen het toepassingsgebied van het Gelijkekansendecreet en binnen haar bevoegdheid valt. Dat verschillende instanties tijdens het schooltraject van de indienster zijn tussengekomen over (een deel van) dezelfde feiten kan niet leiden tot de onbevoegdheid van de Geschillenkamer of de onontvankelijkheid van een klacht.

De stelling van de school dat de klacht als drukkingsmiddel voor een gunstige deliberatie is bedoeld, wordt niet verder gestaafd. Het enkele tijdstip van doorverwijzing naar de Geschillenkamer kan dit niet aantonen aangezien de klacht op dat moment al een langere tijd bij het VMRI was ingediend. De school toont niet aan waarom de klacht verder kennelijk tergend zou zijn en dit blijkt ook niet uit het dossier.

De klacht is niet kennelijk tergend.

II. Weigering van redelijke aanpassingen

A. Algemene beginselen

Redelijke aanpassingen in het onderwijs zijn aanpassingen waarop een persoon met een handicap recht heeft om te verzekeren dat die ten volle, daadwerkelijk en op voet van gelijkheid kan deelnemen aan het onderwijs.

Een weigering van redelijke aanpassingen voor leerlingen met een handicap in het onderwijs vindt plaats wanneer:

- een leerling met een handicap een beperking ervaart in diens gelijkwaardige participatie in het onderwijs;

- de leerling redelijke aanpassingen vraagt die de obstakels voor gelijkwaardige participatie in het onderwijs kunnen wegnemen of verminderen;
- en de school de redelijke aanpassingen weigert, ook al betekenen ze geen onevenredige belasting voor de school.[8]

In deze zaak voert de indienster van de klacht aan dat:

- zij als leerlinge met dysorthografie op obstakels stuitte bij het taalvak Duits (beperking in gelijkwaardige participatie in het onderwijs);
- zij een aanpassing had gevraagd om deze obstakels weg te nemen of te verminderen, met name om voorlees- en spellingssoftware bij Duits te gebruiken (redelijke aanpassing die obstakels voor gelijkwaardige participatie wegnemen of verminderen);
- en dat de school deze aanpassing weigerde, terwijl zij geen onevenredige belasting zou hebben betekend voor de school.

De indienster van de klacht moet feiten aanvoeren die een weigering van redelijke aanpassingen kunnen doen vermoeden. Het is dan aan de verweerster om te bewijzen dat de gevraagde aanpassingen onredelijk zijn of een onevenredige belasting zouden betekenen.[9]

De school betwist niet dat de indienster van de klacht, als leerling met dysorthografie, een beperking ondervond in haar gelijkwaardige participatie bij taalvakken zoals het vak Duits. De school betwist wel dat de gevraagde aanpassing redelijk was, omdat de aanpassing een dispensatie uitmaakte die het leerproces van de indienster van de klacht zou hebben doen stagneren. De school stelt bovendien dat de aanpassing een onevenredige belasting zou hebben uitgemaakt omdat die zou neerkomen op een dispensatie voor een richtingspecifiek vak.

[8] Artikel 19 Gelijkekansendecreet.
[9] Artikel 36, §1 Gelijkekansendecreet.

B. Draagwijdte van de gevraagde aanpassing

Tussen de partijen is ook de draagwijdte van de geweigerde aanpassing voor dit vak en andere taalvakken betwist: de indienster van de klacht stelt dat zij de software niet mocht gebruiken voor Duits en wel voor Frans en Engels, terwijl de school stelt dat zij de software bij de drie vakken mocht gebruiken voor dezelfde (maar niet voor alle) onderdelen van het vak. Specifiek voor evaluaties van woordenschat mocht de software volgens de school nooit gebruikt worden.

De indienster van de klacht heeft geen elementen voorgelegd die aannemelijk maken dat zij de software nooit mocht gebruiken bij Duits of dat er andere voorwaarden golden voor Duits dan voor Frans en Engels. De voorgelegde begeleidingsplannen geven echter aan dat de indienster van de klacht voor alle taalvakken voorleessoftware mocht gebruiken ‘in overleg met de vakleerkracht’ en dat het gebruik van de software soms verwacht werd.

Uit de verklaringen van de school blijkt verder dat alle leerlingen ondersteunende software zoals spellingcheckers bij schrijfvaardigheid mochten gebruiken voor alle taalvakken. Uit schriftelijke feedback bij een evaluatie tijdens schooljaar 2022-2023 blijkt ook dat de vakleerkracht Duits dit duidelijk heeft aangegeven aan de leerlinge. Deze verklaring van de school stemt overeen met de inhoud van het leerplan Duits. De meest natuurlijke lezing van het leerplan is inderdaad dat de vakleerkracht beslist welke hulpmiddelen de leerlingen bij ieder onderdeel van het vak mogen gebruiken. De afwijkende interpretatie van de indienster van de klacht is niet verder aannemelijk gemaakt.

De Geschillenkamer stelt dus vast dat de indienster van de klacht de software wel mocht gebruiken voor sommige onderdelen van het vak Duits. De Geschillenkamer interpreteert de beweerde weigering van een redelijke aanpassing dan ook als de weigering van de school om de indienster van de klacht toe te laten de software te gebruiken bij *alle* onderdelen van het vak Duits en met name bij de evaluatie van woordenschat. Aangezien de indienster van de klacht niet aannemelijk gemaakt heeft dat het gebruik van deze software anders verliep voor Duits dan voor Frans en Engels en de school dit betwist, kan de Geschillenkamer niet aannemen dat het gebruik van de software verschilde voor de drie taalvakken.

C. Redelijke aanpassing

De Geschillenkamer onderzoekt eerst of de aanpassingen die de leerlinge heeft gevraagd, redelijk zijn, in de zin dat zij relevant, geschikt en doeltreffend zijn om de obstakels voor gelijkwaardige participatie van de leerlinge in het onderwijs weg te nemen of te verminderen.[10]

Volgens de school waren de gevraagde aanpassingen niet redelijk omdat het ging om dispenserende maatregelen die niet nodig waren in het geval van de leerlinge. Voor haar zouden andere toegekende stimulerende, remediërende en compenserende maatregelen volstaan om de doelstellingen van het gemeenschappelijk curriculum te behalen. De lagere punten van de leerlinge voor Duits waren volgens de school minder te wijten aan verkeerde spelling van woorden dan aan onvoldoende kennis van de woordenschat en een gebrek aan grammaticaal inzicht.

Uit de stukken blijkt inderdaad dat de school verschillende stimulerende, remediërende en compenserende maatregelen heeft genomen voor de leerlinge. Om het leerproces van de leerlinge te stimuleren, is het bovendien logisch dat de school pas in laatste instantie aanpassingen zou toestaan die een dispenserend effect kunnen hebben.

Dit neemt echter niet weg dat de indienster van de klacht obstakels ervoer in haar deelname aan Duits, die volgens haar zouden verminderen als zij steeds de software zou mogen gebruiken. De Geschillenkamer kan niet uitsluiten dat het verruimd gebruik van corrigerende software voor een leerlinge met dysorthografie de obstakels in haar deelname aan het vak verder zou kunnen verminderen aangezien de software net voor die obstakels ondersteuning biedt.

Wel volgt de Geschillenkamer de stelling van de school dat het toestaan van deze software voor toetsen woordenschat het onmogelijk zou maken om de zelfstandige kennis van de woordenschat van de indienster van de klacht te evalueren. De school stelt terecht dat de gevraagde aanpassing daarom neerkomt op een dispensatie voor het onderdeel woordenschat van Duits.

[10] Zie Algemene opmerking nr. 6 (2018) over gelijkheid en non-discriminatie van het VN-Comité voor de rechten van personen met een handicap over de uitvoering van het Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap (VRPH), § 25.

Dispensaties kunnen een redelijke aanpassing uitmaken, maar scholen mogen die weigeren als zij een onevenredige belasting uitmaken.[11]

D. Onevenredige belasting

De Geschillenkamer onderzoekt vervolgens of de redelijke aanpassing een onevenredige belasting zou hebben betekend voor de school. Hierbij wordt de impact van de redelijke aanpassing voor degene die haar moet doorvoeren en voor de ruimere omgeving bekeken in het licht van het doel van de aanpassing, met name de gelijkwaardige participatie voor de persoon met een handicap.

Volgens de school vormt de aanpassing een onevenredige belasting omdat Duits en de andere taalvakken richtingspecifiek zijn in de studierichting Handel TSO. Dispenserende maatregelen voor het vak zouden de finaliteit van de studierichting dan ook in het gedrang brengen.

Om te beoordelen of sprake is van een onevenredige belasting in deze context, moet ook de impact van de redelijke aanpassing op de finaliteit van de studierichting Handel en op de arbeidsmarkt waartoe deze studierichting toegang geeft, in overweging worden genomen. De Geschillenkamer aanvaardt dat zowel de onderwijsinstellingen als de leerlingen die een opleiding volgen en de personen in het werkveld waartoe de opleiding toegang geeft, belang hebben bij zekerheid over de specificiteit van de opleiding en over de vaardigheden en leerresultaten die de opleiding inhoudt. De Geschillenkamer is het er dan ook mee eens dat een redelijke aanpassing die daar afbreuk aan zou doen een onevenredige belasting kan vormen.

Om het recht op redelijke aanpassingen en de bescherming tegen discriminatie niet uit te hollen, kan dit belang echter niet zonder meer worden ingeroepen om elke mogelijke redelijke aanpassing te weigeren. Er moet steeds worden nagegaan of de gevraagde aanpassing het behalen van de leerdoelen effectief onmogelijk maakt en of andere redelijke aanpassingen wel mogelijk zijn. De mogelijkheid om een vereist leerdoel te behalen, moet daarbij worden beoordeeld in samenhang met de mogelijke redelijke aanpassingen. Deze

[11] Zie Algemene opmerking nr. 4 (2016) over het recht op inclusief onderwijs van het VN-Comité voor de rechten van personen met een handicap over de uitvoering van het Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap (VRPH), § 30. Zie Oordeel 2024-3 van 26 juli 2024.

beoordeling mag niet rigide zijn, zodat de effectiviteit van het recht op redelijke aanpassingen verzekerd blijft.[12]

Ondersteunende software is een belangrijk hulpmiddel voor leerlingen met dysorthografie en houdt doorgaans een beperkte impact in voor de school. De school laat het gebruik van ondersteunende software grotendeels toe voor de taalvakken en heeft ook andere aanpassingen toegepast voor de indienster van de klacht. Zo gold voor Duits, net als voor de andere taalvakken, dat bij evaluaties woordenschat maar een half punt werd afgetrokken als de indienster van de klacht woorden fonetisch juist had geschreven (maar fout gespeld). Daarnaast mocht de indienster van de klacht voor andere onderdelen van het vak wel ondersteunende software gebruiken. De weigering om dit toe te staan, was beperkt tot de evaluaties van woordenschat. Tijdens de hoorzitting is verder gebleken dat de school bij deliberaties rekening houdt met het feit dat een leerling dysorthografie heeft. Voor deze leerlingen let de school wat minder op de punten en maakt zij een globale beoordeling in functie van de vooruitgang in het leerproces.

Uit de stukken blijkt ook dat:

- Duits in het leerplan van de betrokken onderwijskoepel tot het fundamenteel gedeelte van de studierichting Handel behoort en dus een richtingspecifiek vak is;
- het kennen en zelfstandig beheersen van basiswoordenschat een belangrijke leerplandoelstelling is bij Duits; en
- bewust veel aandacht wordt besteed aan woordenschattraining bij het vak, omdat een gebrek aan kennis van de woordenschat vaker tot communicatiestoornissen zal leiden dan een gebrek aan grammaticale kennis.

Het toestaan van de software bij de evaluaties van woordenschat zou voor gevolg hebben dat niet kan worden getoetst aan de leerplandoelstelling van Duits, een richtingspecifiek vak voor TSO Handel. De Geschillenkamer aanvaardt dan ook dat de gevraagde aanpassing een onevenredige belasting

[12] Zie in dezelfde zin *mutatis mutandis* Hof van Justitie 15 juli 2021, C-795/19, *Xx t. Tartu Vangla*, § 46-52.

zou hebben betekend voor de school, omdat het toekennen ervan zou neerkomen op een dispensatie voor een belangrijk leerdoel van een richtingspecifiek vak. Bovendien heeft de school andere redelijke aanpassingen opgenomen in het begeleidingsplan, om de obstakels die de leerlinge ervoer in haar participatie in het onderwijs zoveel mogelijk weg te nemen. De weigering van de gevraagde aanpassing is dan ook gerechtvaardigd.

E. Procedure voor redelijke aanpassingen

De indienster van de klacht stelt verder dat de school zich niet correct heeft opgesteld in de procedure voor redelijke aanpassingen. Ze stelt dat haar moeder zich steeds verbindend heeft opgesteld en dat de school weigerde te luisteren en de nodige maatregelen te nemen. De school betwist dat. De Geschillenkamer onderzoekt of de school de procedurele vereisten voor redelijke aanpassingen heeft nageleefd.

Wanneer een leerling met een handicap zich inschrijft op een school of op een later moment (andere of bijkomende) redelijke aanpassingen vraagt, moet de school nagaan welke redelijke aanpassingen aangewezen zijn. De school voert daartoe een open dialoog met de leerling en diens ouder(s). Die dialoog is erop gericht de belemmeringen die de persoon met een handicap ervaart in de context in kaart te brengen en op zoek te gaan naar aanpassingen om de gelijkwaardige participatie van de persoon met een handicap zoveel als mogelijk te verzekeren.[13]

1. Procedurele tekortkoming niet aannemelijk gemaakt

De Geschillenkamer stelt vast dat de indienster van de klacht haar stelling niet verder kan onderbouwen. Uit het dossier dat de Geschillenkamer heeft ontvangen, blijkt niet dat de school niet wilde overleggen of niet luisterde naar de bezorgdheden en voorstellen van de moeder van de indienster van de klacht.

[13] Zie o.m. *Parl. St.* Vlaanderen, 2023-2024, nr. 1937/1, p. 39 & 71-73. Algemene opmerking nr. 4 (2016) over het recht op inclusief onderwijs van het VN-Comité voor de rechten van personen met een handicap over de uitvoering van het Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap (VRPH), § 30; Algemene opmerking nr. 6 (2018) over gelijkheid en non-discriminatie van het VN-Comité voor de rechten van personen met een handicap over de uitvoering van het Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap (VRPH), § 24 en 26. Europees Hof voor de Rechten van de Mens 23 februari 2016, nr. 51500/08, *Çam t. Turkije*, § 68-69 en 30 januari 2018 nr. 23065/12, *Enver Şahin t. Turkije* § 69-72.

Daaruit blijkt wel dat tussen de school en de moeder van de indienster van de klacht overleg was over de aanpassingen voor de indienster van de klacht en dat er voor haar elk schooljaar een begeleidingsplan met aangepaste maatregelen werd opgesteld. Dit begeleidingsplan werd elk schooljaar aangepast op basis van de noden van de indienster van de klacht.

Dat de school niet alle aanpassingen heeft overgenomen die de moeder van de indienster vroeg, maakt op zichzelf niet aannemelijk dat de school haar verplichtingen niet heeft gerespecteerd. Een school is niet verplicht om elke individuele aanpassing waar om is gevraagd te verrichten, zolang zij aanpassingen treft die de obstakels voor gelijkwaardige participatie in het onderwijs kunnen wegnemen. De indienster brengt ook geen elementen aan die aannemelijk maken dat haar begeleidingsplan in schooljaar 2021-2022 eenzijdig stopgezet zou zijn.

De indienster maakt ook niet op een andere wijze aannemelijk dat de school tekortgeschoten zou zijn in de procedure om redelijke aanpassingen te bieden. Volgens de indienster blijkt uit verklaringen van het CLB, de onderwijskoepel en het lokaal overlegplatform dat de school onvoldoende maatregelen nam voor haar. De indienster heeft hiervoor enkel een mailwisseling voorgelegd tussen haar moeder en een deskundige van het lokaal overlegplatform Antwerpen. De deskundige geeft daarin aan dat het op basis van de verklaringen van de moeder ‘lijkt […] dat niet al deze maatregelen zoals afgesproken worden toegepast.’ Verder blijkt uit deze mail geen standpunt over de aanpak van de school. Aangezien de deskundige enkel een inschatting kon maken op basis van de verklaringen van de moeder van de indienster, kan deze mailwisseling niet aannemelijk maken dat de school tekortgeschoten is.

2. <u>Aangevoerde specifieke tekortkomingen</u>

De indienster van de klacht verwijst daarnaast naar drie elementen waaruit volgens haar een procedurele tekortkoming van de school blijkt. Ze stelt ten eerste dat de school met haar in gesprek ging op 28 november 2023, tegen de wens van haar moeder in.

De Geschillenkamer kan begrijpen dat dit gesprek voor de leerlinge een moeilijke situatie was. De Geschillenkamer volgt echter ook het argument van de school dat het belangrijk was om met de leerlinge als rechtstreeks

belanghebbende in gesprek te kunnen gaan over haar begeleidingsplan. Zowel het Kinderrechtenverdrag als het Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap waarborgen dat kinderen hun mening vrij kunnen uiten in alle aangelegenheden die hen betreffen.[14] Dit geldt des te meer voor de leerlinge in deze zaak, nu zij 17 jaar was op het ogenblik van het gesprek met de school. Het feit dat de school uitzonderlijk wel rechtstreeks in gesprek ging met de indienster van de klacht kan dus, op zichzelf genomen, geen procedurele tekortkoming doen vermoeden.

Ten tweede stelt de indienster van de klacht dat haar logopediste niet aanwezig mocht zijn bij een gesprek over de aanpassingen tussen haar moeder en de school op 6 december 2023. De school betwist dat de logopediste niet mee mocht naar het gesprek. Wel had de school aangegeven dat de nadruk van het gesprek voor de school op het herstellen van het vertrouwen tussen de moeder van de indienster van de klacht en de school lag. De Geschillenkamer heeft geen stukken ontvangen over de communicatie van de partijen over dit gesprek. Voor de Geschillenkamer is dit element dus niet aannemelijk gemaakt.

Ten derde blijkt volgens de indienster uit de toetsen Duits die zij heeft voorgelegd dat de aanpassing waarbij zij een half punt zou krijgen voor fout geschreven woorden wanneer die wel fonetisch juist geschreven zijn, niet correct werd toegepast. Op de voorgelegde toetsen heeft haar bijlesleerkracht Duits aangeduid waar de leerkracht Duits volgens de bijlesleerkracht een half punt had moeten toekennen en dit niet had gedaan.

De voorgelegde toetsen maken echter niet aannemelijk dat de leerkracht Duits deze maatregel in de praktijk niet heeft toegepast. Uit de toetsen blijkt dat de leerkracht Duits meermaals een half punt toekende voor een fonetisch juiste spelling en dat de leerkracht de regel soms flexibel toepaste, ook voor woorden die strikt gezien niet fonetisch juist waren geschreven. Daarnaast blijkt uit de toetsen dat de bijlesleerkracht ook bij woorden die duidelijk niet fonetisch juist waren ook een half punt toekende. De bijlesleerkracht stelde bijvoorbeeld dat

[14] Zie artikel 12 Verdrag inzake de Rechten van het Kind en artikel *22bis* Grondwet die het recht waarborgen van kinderen om hun mening te uiten in alle aangelegenheden die het kind betreffen. Zie ook artikel 7 Internationaal Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap, dat hetzelfde recht waarborgt voor kinderen met een handicap.

“die Gemüse” en “ein kurkentriker” fonetisch juist gerekend moesten worden voor de woorden “die Gewürze” en “einem Korkenzieher”.

Voor de Geschillenkamer is dan ook geen tekortkoming in de procedure voor redelijke aanpassingen aannemelijk gemaakt.

III. Intimidatie op grond van handicap

A. Algemene beginselen

Intimidatie op grond van handicap vindt plaats wanneer:

- zich ongewenst gedrag voordoet;
- dat verband houdt met deze beschermde kenmerken;
- en dat tot doel of gevolg heeft dat de waardigheid van de persoon wordt aangetast en een bedreigende, vijandige, beledigende, vernederende of kwetsende omgeving wordt gecreëerd.[15]

De indienster van de klacht voert aan:

- dat de school een gesprek met haar voerde tegen de wens van haar moeder en dat ze geviseerd werd door de leerkracht Duits;
- dat dit verband hield met haar handicap en de gevraagde redelijke aanpassingen;
- en dat de school zo voor haar een vijandige sfeer creëerde.[16]

De Geschillenkamer onderzoekt of een intimidatie bewezen is in twee stappen. De eerste stap is vervuld als de indiener van de klacht feiten kan aanvoeren die het bestaan van een intimidatie kunnen doen vermoeden. Als de indiener van de klacht een vermoeden van intimidatie kan aanvoeren, moet de verweerster vervolgens kunnen bewijzen dat er geen sprake is van een intimidatie, door het vermoeden van intimidatie te weerleggen.[17]

[15] Artikel 17, §1 Gelijkekansendecreet.
[16] Artikel 17, §1 Gelijkekansendecreet.
[17] Artikel 36, §1 Gelijkekansendecreet.

Voor de vaststelling van een intimidatie onder het Gelijkekansendecreet is geen bewijs van opzet of enige andere specifieke drijfveer van de verweerster vereist.[18]

B. Intimidatie niet aannemelijk gemaakt

De indienster van de klacht voert twee elementen aan die volgens haar op intimidatie wijzen. Zij verwijst ten eerste naar het gesprek dat de school met haar had op 28 november 2023 en dat volgens haar in een vijandige sfeer verliep. Ten tweede stelt zij dat de leerkracht Duits haar niet correct behandelde. In haar verklaring hierover in het dossier stelt ze dat ze bij elke toets een lange lijst met commentaar kreeg die veel gedetailleerder was dan voor haar medeleerlingen en dat ze zich genegeerd voelde tijdens de lessen Duits. De school betwist beide elementen.

De indienster beroept zich voor de sfeer van het gesprek en de behandeling door de leerkracht Duits op haar eigen verklaring. Aangezien de school deze elementen van de verklaring van de indienster van de klacht betwist, kan deze enkele verklaring niet volstaan. De verklaring moet dus onderbouwd worden met bewijselementen die de aangevoerde intimidatie aannemelijk kunnen maken. De indienster van de klacht reikt geen verdere bewijselementen aan die haar verklaring kunnen bevestigen of die op een andere manier aannemelijk maken dat zich ongewenst gedrag voordeed in verband met haar handicap. Om dezelfde redenen als hierboven toegelicht (zie II., E, 2.), kan het feit dat de school uitzonderlijk wel rechtstreeks in gesprek ging met de indienster van de klacht, op zichzelf genomen, ook geen intimidatie doen vermoeden.

De Geschillenkamer oordeelt dan ook dat geen intimidatie kan worden vastgesteld.

[18] Artikel 36, §4, Gelijkekansendecreet

Oordeel van de Geschillenkamer

Om die redenen oordeelt de Geschillenkamer:

- dat er geen discriminerende weigering van redelijke aanpassingen overeenkomstig het Gelijkekansendecreet kan worden vastgesteld;

- dat er geen intimidatie op grond van handicap overeenkomstig het Gelijkekansendecreet kan worden vastgesteld.

Voorzitter	Griffier
Koen Lemmens	Dorien Geeroms